

Familie De Jager in Zevenbergschen Hoek:

Nieuwe focus door gedwongen verplaatsing

Martin de Jager:
„We zijn nu
dienstverlener
geworden..“

Eerst lag de focus van de familie De Jager op grootschalige akkerbouw. Maar sinds een gedwongen verhuizing naar Zevenbergschen Hoek (NB) kwam er een serieuze neventak bij: opslag van producten voor collega's en verwerkers. Windenergie zou wel eens een tweede serieuze neventak kunnen worden.

Martin de Jager is nog even koffie aan het brengen naar de mannen op het land, die aan het draineren zijn. Op het erf van de hoofdlocatie in Zevenbergschen Hoek staan trekkers, transportbanden en een stortbak. Aan de rand van het erf staan twee oudere windturbines. Een vrachtwagen met mest komt wegen op de weegbrug. Alles gaat automatisch. Een minuutje later rijdt hij weer weg.

Dan komt De Jager aanrijden in zijn 4x4 pick-up. We praten in het kantoortje, dat uitzicht heeft op het erf.

Gedwongen vertrek

De Jager was tot 2010 akkerbouwer in de Noordwaard van de Biesbosch. Hij moest daar vertrekken vanwege Ruimte voor de Rivier. Op de plek van zijn oude bedrijf is nu een doorstroomgeul tussen de Merwede en het Hollands Diep. Na een lang en moeizaam traject kocht de vof, die hij met zijn vrouw en twee zoons heeft, in 2009 het bedrijf in Zevenbergschen Hoek en tegelijk een bedrijf in Zevenbergen, op zo'n 7 kilometer afstand. Het was één deal met Rijkswaterstaat. Als één onderdeel niet doorging, zou de hele deal niet doorgaan.

Vanaf dat moment tot en met 2015 boerden de vennoten zowel op de twee nieuwe locaties als in de Biesbosch, waar ze het land nog konden gebruiken totdat de grond nodig was voor het project. Op die nieuwe locaties hadden ze de eerste jaren een extensief bouwplan. De meeste aardappelen en andere intensievere gewassen groeiden in de Biesbosch.

Als eerste verhuisde zoon Gert-Jan in februari 2010 naar de nieuwe locatie. Hij ging wonen op de hoofdlocatie. In 2011 verhuisden Martin en zijn vrouw naar de andere nieuwe locatie. Op de hoofdlocatie zijn twee loodsen met mechanische koeling met een totale capaciteit van ruim 7.000 ton. Daar lagen kansen voor verhuur voor diverse producten van verwerkers en collega's.

De Jager wilde daarom niet zijn eigen aardappelen daar bewaren, omdat kiemremmingmiddelen schadelijk kunnen zijn voor groenten en knolselderij.

Bovendien was op de hoofdlocatie geen ruimte voor stalling van de machines. Een bouwvergunning zat er op korte termijn niet in. Daarom zocht de vof elders mogelijkheden. In het voorjaar van 2011 kochten ze een erf met een grote loods, een woonhuis en wat land, op 3 kilometer van de hoofdlocatie. „Min of meer noodgedwongen“, zegt De Jager. De eerste jaren verhuurden ze daar het huis. Sinds twee jaar woont de jongste zoon Martijn daar. Tijdens het gesprek gaat alles gewoon door. De Jager krijgt af en toe een telefoontje en met enige regelmaat rijdt een mestauto de weegbrug op en af.

Prima logistieke ligging

Vijf jaar lang pendelden de vennoten tussen de Noordwaard en de nieuwe locaties, een afstand van zo'n 45 kilometer. Vooral in de oogst vroeg dat veel extra transporttijd, want alle producten werden op de nieuwe locaties opgeslagen.

Op de oude locatie betaalden ze 150 hectare, op de nieuwe locatie in het begin zo'n 75 hectare. „Van lieverlee werd het areaal in de Noordwaard minder en hier wat meer“, vertelt de akkerbouwer. Na 2015 was het helemaal over in de Biesbosch. Rond de nieuwe locaties betelen ze nu zo'n 140 hectare. Op de oude locatie lag de focus op grootschalige akkerbouw. „Daar hadden we alleen kansen voor grootschalige akkerbouw of voor... recreatie.“ De Jager kijkt veelbetekend bij dat laatste woord. Dat is duidelijk niet zijn ding.

Op de nieuwe locaties is het streven om nog wel wat verder te groeien, maar dat is zeker niet de enige focus. Want op de hoofdlocatie zijn de weegbrug, de windmolens en de bewaring serieuze neventakken. Vooral die laatste tak is interessant. „Dit is daarvoor een prima locatie vanwege de logistieke ligging“, legt de Brabander uit. Want veel verwerkers van groenten, aardappelen en andere landbouwproducten zijn gevestigd tussen Utrecht en Parijs. Zevenbergschen Hoek ligt tussen teeltgebieden en verwerkingslocaties van diverse verwerkers, én op een steenworp afstand van de snelwegen A16, A17, A27 en

A59. „Logistiek een ideale locatie“, verklaart De Jager. „Bijvoorbeeld Flevoland ligt voor die bedrijven wat verder uit de richting.“

Bovendien zijn de exporthavens Rotterdam, Vlissingen en Antwerpen niet ver weg. De haven van Moerdijk, de vierde haven van Nederland, die bovendien sterk groeit, ligt vanuit Zevenbergen gezien om de hoek. Daarom ligt de focus niet alleen meer op groei in hectares, vertelt De Jager. „We hebben gezegd: 'We leveren wat in op grond, maar we kopen er bewaring voor terug.' Dat kun je wél rond rekenen, grond niet.“ Het hielp dat zich rond de koop al klanten aandienden voor de bewaring, een groenteverwerker met vraag voor opslag voor meerdere jaren en een grote collega-akkerbouwer en handelaar voor winterpeen en knolselderij.

Super-efficiënt

De familie heeft nu een jaar of vijf ervaring met de nieuwe takken. De Jager antwoordt niet volmondig 'ja' op de vraag of het een goede keus is geweest. „We zijn nu dienstverlener geworden. We organiseren het landwerk in de flanken van de dienstverlening. Klanten gaan voor. Je moet nu met meer zaken rekening houden dan alleen met je eigen akkerbouwbedrijf.“

De voorjaars- en najaarspieken van het ►

Draineren en kilveren

Nadat de vof het land en de bedrijven op de nieuwe locaties kocht, is daar alles opnieuw gedraineerd. Dat gebeurt ook met het land dat ze meerdere jaren huren. „Voor 1.000 euro per hectare kun je gruwelijk veel doen“, stelt Martin de Jager vast. „Wat is 1.000 euro als je praat over kapitaalintensieve teelten die 6.000 euro per hectare kosten? Voor die gewassen moet je zorgen dat de ontwatering 200 procent is.“ Het land is ook al grotendeels gekilverd. De Jager: „De waterafvoer moet gewoon optimaal zijn. Dan kun je efficiënt werken. Dan kun je ook wat meer risico's nemen.“

De oude windmolens op het erf waren de aanzet voor een plan voor nieuwe windmolens in de Zonzeelse polder.

eigen akkerbouwbedrijf en van de bewaring lopen vrijwel gelijk. „Daardoor gaan er bij het landwerk wel eens goede momenten verloren”, vertelt De Jager. Bijvoorbeeld vorig najaar, toen de vof zelf nog 9 hectare Markies moest rooien, terwijl de wortelhandelaar zijn product al wilde komen afleveren. „Vaak is er in zulke situaties met overleg wel wat te schuiven, maar je kunt niet zeggen: ‘Ik ben nu bezig; kom maar terug als ik klaar ben.’” Om knelpunten te voorkomen heeft de vof zowel het akkerbouwbedrijf als de afhandeling van de klanten voor de bewaring zo efficiënt mogelijk ingericht. „We kunnen het niet hebben dat er iets spaak loopt.” Daarom is de mechanisatie tiptop in orde. Daarom is ook meer werk uitbesteed aan een loonwerker met een grote capaciteit, zoals het aardappelrooien. De eigen aardappelrooier is verkocht. „We hebben nu meer slagkracht; we werken nu sneller dan we gewend waren.” Als het nodig is, gaan ze gewoon wat vaker een nacht door met het werk. „Als het al niet in ons zat om steeds efficiënter te werken, dan leren we dat nu wel.”

Ook alles rond de bewaring is efficiënt georganiseerd, met minimale risico's. Er is een dubbele inschuurlijn en er zijn strakke afspraken met onderhoudsbedrijven voor het geval er een storing zou zijn. De Jager vindt het een voordeel dat hij voor de bewaring vooral te maken heeft met verwerkers en andere grotere bedrijven. „Die weten dat mensen geld kosten en dat wachttijd geld kost, bijvoorbeeld als er vrachtauto's waar we op rekenen uren te laat komen. Collega-akkerbouwers begrijpen dat niet altijd.”

Groei in bewaring en wind

De vof onderzoekt nu de mogelijkheden van uitbreiding van de bewaarpoot met nieuwe koelcellen. Want de vraag naar opslag groeit. Huidige klanten groeien en er zijn gesprekken met een verwerker die bij de vof aanklopte met de vraag om opslagruimte. De vof zoekt ook de mogelijkheden van uitbreiding van een andere tak: windenergie. Met de grote gekoelde opslagcapaciteit is de vof nu een grootverbruiker van stroom, met

een eigen trafo. De twee huidige windmolens op het erf zijn technisch verouderd, maar ze hebben de vennoten wel op het spoor gezet van windenergie. Ze werden lid van de coöperatie Windunie en zagen bij collega's wat nieuwe turbines 'bij elkaar draaien'. „Het is een interessante tak van sport”, stelt De Jager vast.

Samen met collega's heeft hij de coöperatie Zonzeelse Wind opgericht. Doel daarvan is het plaatsen van windturbines in de Zonzeelse Polder. Dat sluit aan bij een project van de provincie Noord-Brabant en van vier gemeenten, die windturbines willen langs de A16. De projectleiding is positief, maar ziet de molens graag dicht bij de A16. De coöperatie probeert hen en de politici nu op andere gedachten te brengen. Iedereen in het gebied kan lid worden van de coöperatie, maar wel is in de statuten vastgelegd dat grondgebruikers altijd 60 procent van de stemmen hebben.

Al met al vragen de neventakken steeds meer aandacht. Zonder Ruimte voor de Rivier zou grootschalige akkerbouw nog steeds de focus zijn. ■

Bedrijfsgegevens

Martin de Jager heeft een vof met zijn vrouw Jantien en hun zoons Gert-Jan (29 jaar) en Martijn (27 jaar). Martijn heeft daarnaast een fulltime baan bij LambWeston. Het akkerbouwbedrijf omvat nu 140 hectare; 90 hectare daarvan is eigendom. Het eigen land is zeeklei tussen 25 en 40 procent afslibbaar. Het huurland is gemiddeld wat zwaarder. De vof heeft drie locaties. De hoofdlocatie is Zevenbergschen Hoek. Daar zijn bewaarloodsen met mechanische koeling, die vooral verhuurd worden voor handelaren en verwerkers van aardappelen en groenten. Op 3 kilometer afstand ligt de locatie waar de eigen aardappelen worden bewaard. Op de derde locatie, op 7 kilometer van de hoofdlocatie, zijn de uienopslag en de werkplaats.

